

⌒ Zo gewoon ! ⌒

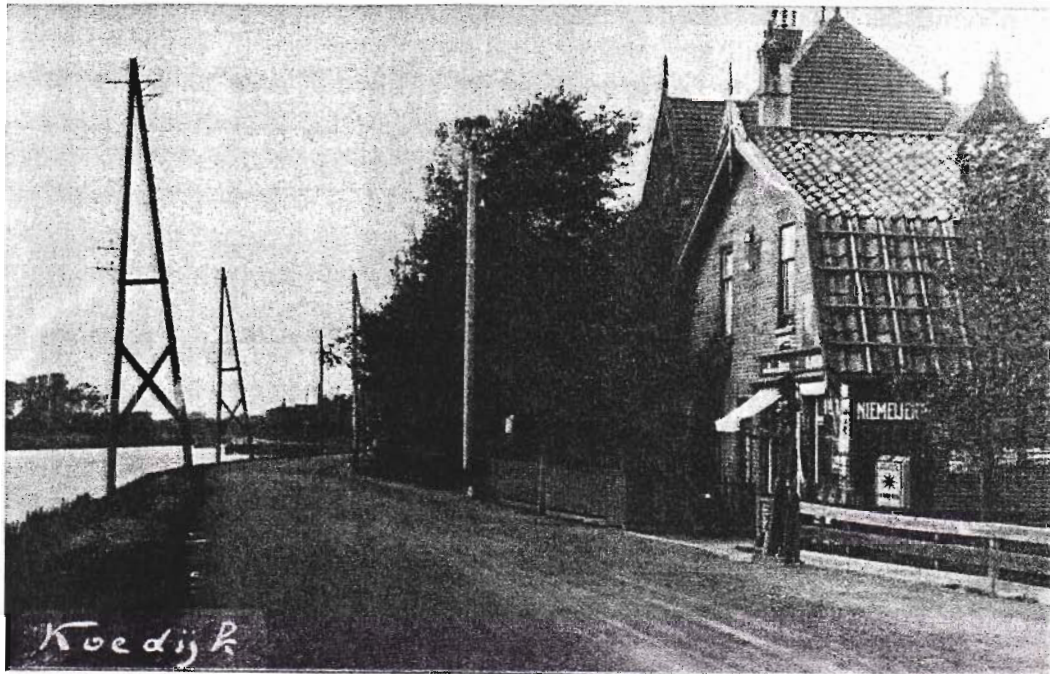
Sinds wanneer is Koedijk telefonisch bereikbaar?

Telefoon is vandaag de dag de gewoonste zaak van de wereld. Het is bijna niet voor te stellen dat pas vanaf 1881 de uitvinding van de telefoon door Alexander Bell in Nederland op kleine schaal werd geïntroduceerd. Allereerst werden de grote plaatsen voorzien van een lokaal telefoonnet, zoals o.a. Amsterdam in juni 1881, Rotterdam september 1882, Den Haag juli 1883 en Haarlem september 1884. In totaal waren er zo 19 lokale telefoonnetten opgezet. Niet veel later werden deze grote plaatsen onderling met elkaar verbonden en ontstond er een interlokaal netwerk. We praten dan inmiddels over 1890. Veel van de lokale netten waren in handen van particuliere ondernemingen, waar de overheid de ontwikkeling goed in het oog hield. De techniek van bekabeling ondergronds was nog niet zover, zodat alle abonnees bovengronds aangesloten waren. Op foto's uit die tijd is het "bovengrondse net" duidelijk te zien en geeft ook het aantal aangesloten percelen aan. Het geeft wel enige verwarring daar het elektriciteitsnet eveneens bovengronds liep.

Bovenstaande foto laat zien dat er twee soorten kabels via palen bovengronds liepen. De opname is genomen in 1927 bij de molen van maalderij Bos. De palen links zijn voor de stroom en de palen rechts in de dijk zijn voor de telefoon.

Voor de dorpsgenoten uit die tijd hadden de palen met al die draden iets aparts. De wind blies uiteraard geregeld in Koedijk en de draden van de stroom en telefoon maakten dan een brommerig geluid. In de volksmond kregen de palen dan ook een passelijke naam, "Brompalen".

Deze opname uit 1925 laat de situatie zien bij de winkel van Dieuwertje de Bruijn. Rechts staan de palen van het elektriciteit bedrijf en links de palen van het telefoonnet. Het zijn zogenaamde bokpalen. Deze zijn extra uitgevoerd, omdat ze in een bocht staan .

Bijna iedereen is nu telefonisch bereikbaar. Toch kwam de eerste telefoonaansluiting te Koedijk niet zo gemakkelijk tot stand. Dat prille begin is voor een goed deel nauwkeurig te volgen uit de notulen van de Koedijker gemeenteraad.

In de vergadering van 30 mei 1895 werd in beginsel besloten tot de aanleg van een telefoonverbinding van Koedijk naar Alkmaar. Tenminste 27 landbouwers hadden daartoe een verzoek gedaan. Voorwaarde voor aanleg was echter wel dat alle kosten voor Rijksrekening zouden komen. Men wilde daarom nagaan tot welk perceel het maximum van 5 kilometer, vanaf het Rijkstelegraafkantoor in Alkmaar, reikte. Blijkbaar was dat het gedeelte dat het Rijk voor haar rekening zou nemen. Op 3 september 1895 wordt besloten dat de aanleg niet door gaat. De kosten voor de gemeente waren te hoog.

Het duurt daarna tot 1899 eer er weer sprake is van telefoon aanleg. De burgemeester heeft dan in oktober een gesprek gehad met de onderwijzer Jan Nottelman, die inmiddels 60 jaar is geworden en om gezondheidsredenen zijn pensioen wel aan wil vragen als hij een of ander bijbaantje zou kunnen vinden voor zo'n f 100,00- per jaar.

Men wil nu aan de betrokken minister het voorstel doen om Jan Nottelman als "telefoonhouder" aan te stellen op een salaris van f100,00 per jaar met een huisgenoot als plaatsvervanger.

Automatisch telefoneren was er toen nog niet bij. Men moest van plaats tot plaats worden doorverbonden en als het kantoor tijdelijk niet bemand was kon er niet worden getelefoneerd.

In december 1899 wordt vernomen dat de minister van Waterstaat geen bezwaar heeft tegen de vestiging van een "Rijkstelefoonkantoor" te Koedijk. Het door de aanstaande telefoonhouder bewoonde vertrek zou worden ingericht overeenkomstig de aanwijzingen van de afdelingsinspecteur te Amsterdam.

De telefoon te Koedijk is vermoedelijk per 1 mei 1900 in bedrijf gesteld, want Jan Nottelman ontving over het jaar 1900 een salaris van f66,665 wat overeenkomt met 2/3 van f 100,00 per jaar. De gemeente liet hem verder ook niet in de kou staan, want voor verwarming van het telefoonkantoor kreeg hij een jaarlijkse toelage van zegge en schrijve f 5,00. In 1902 blijkt dat het telefoonkantoor ook op zondagen en feestdagen in de voormiddag van 7.30-8.30 uur geopend is.

In 1908 stelde de gemeente Trijntje Nottelman, de echtgenote van Jacob Lek, aan als hulptelefoniste à f 1,00 voor iedere dag dat zij de functie zou vervullen. Zij was een dochter van een broer van Jan Nottelman. In oktober van datzelfde jaar vraagt Jan Nottelman ontslag als telefoonhouder en wordt hem een pensioen toegekend van jaarlijks f 75,00.

Opvolgster wordt zijn nichtje Trijntje Lek- Nottelman à f 100,00 per jaar. Haar man, Jacob Lek, wordt plaatsvervanger voor f 25,00 per jaar. Het kantoor gaat dan ook verhuizen, waartoe de telefoonlijn moet worden verlegd van het huis van Nottelman naar het huis van Jacob Lek. Boven het salaris van f 100,00 zal de kantoorhoudster nog bestelloon van telegrammen ontvangen en f 10,00 voor verlichting en verwarming.

In 1914 wordt Dieuwertje Anna de Waal als tweede vervangende kantoorhoudster aangesteld.

Op 31 maart 1919 besluit het gemeentebestuur de dokterswoning van telefoon te voorzien. De kosten van de "telefoonkast", à f 25,00 per half jaar, komen voor rekening van de gemeente.

Per 1 januari 1920 ging de telefoondienst over naar het Rijk en werd het personeel door het gemeentebestuur eervol ontslagen.

Hoewel Koedijk nu vanaf het jaar 1900 op de telefoon was aangesloten was het aantal aansluitingen, behalve de openbare "spreekcel" in het kantoor, in 1925 nog niet meer dan 3. Het waren :

Tel. nr. 1. J. H. den Hartogh (arts)

Tel. nr. 2 Wed. C. Bos (graanmaalderij)

Tel. nr. 3. Het gemeente bestuur

De diensturen van het telefoonkantoor waren toen: op werkdagen 8.30-11.00, 14.00-16.00 en 17.30-19.00 uur. Op zon- en feestdagen geen dienst. Buiten deze uren kon de telefoon dus niet worden gebruikt.

De telefoongids van 1930 geeft een uitbreiding met twee nummers te zien.

Tel. nr. 4. Fa. P. de Frenne, sigarenfabriek en

Tel. nr. 5 De West (W. Visser) (tuinbouwvereniging)

Van de 27 landbouwers die al in 1895 om een telefoonverbinding hadden gevraagd was er dus niet één die zich persoonlijk had laten aansluiten.

In 1935 is het aantal abonnees reeds gestegen tot 12. Een uittreksel van de telefoongids uit dat jaar geeft de namen van de aangeslotenen weer.

Koedijk.

1935

Diensturen: Werkd.: 8½—12½, 14—16, 17½—19½.
Z. en Fd.: 8—9. § Zie bladz. 8.

Appel, B. J. Br.- en banketb.	8
Bos, Wed. C. Granen	2
De West (W. Visser)	‡ 5
Frenne, Fa. P. de Sig.fabr., Kanaald. 326	4
Gemeentehuis	3
Groot, Jb. Café	7
Hart, P. Vrachtschipper en opperbrandm.	9
Hartogh, J. H. den Arts	1
Kok, P. Radiocentr., No. 124	11
Middelbeek, C. Slager, Kanaald. 171	12
Ninaber, W. C. Burgemeester	‡ 6
Rijkstelegraafkantoor.	
Slotemaker, K. Fruith.	10

Koedijkervlotbrug.

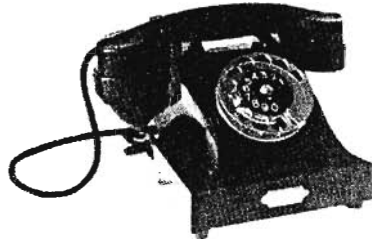
Dag en nacht geopend.

Is in 1935 het gebruik van de telefoon nog beperkt tot de openingstijden van het hulptelefoonkantoor, vanaf 1940 is een doorlopend gebruik mogelijk.

Koedijk heeft dan ook een zogenaamd netnummer, K2201 en de abonnees zijn dan voorzien van een driecijferig nummer. 23 bedrijven, instellingen en particulieren vinden we terug in een telefoongids. Het zijn dan de volgende namen:

Appel, B.J. Brood- en banketb., Kanaald. 276	212
Bos, Wed. C. Granen	223
Bos & Zn., K. Smed., lood- en zinkw., electr. Install.,rijw.h., Westfrieschedijk 162	216
Canvas, Rubberart.fabr. Caruna A.J. Stikkel jr. Kanaaldijk 326	205
Coöp. Aan- en verk. Vereen. Koedijk Secr. J.W. Boldewijn, Kanaaldijk 91	207
De West (W. Visser)	234
Dissel, C.P. Vrachtrijder, Kanaaldijk 296	204
Gemeentehuis	224
Gemeenteveldwachter B.C. Slooten Kanaaldijk 269	238
Graaf, J. de Kanaaldijk 165	225
Groot, Jb. Café	236
Hart, P. Vrachtschipper en opperbrandm., Oostwijk 188	214
Hartogh, J.H. den Arts	202
Kok, P. Radiocentr., No 124	213
Korver, P. Levensmidd. bedr., manufact., Oostwijk 219	227
Lugtigheid, A. Brandst.- en petrol.h., exped., Kanaaldijk 41	217
Middelbeek, C. Slager. Kanaaldijk 171	235
Post-,Telegraaf-en Telefoondienst Hulppost- en Telegraafkant.	241
Sloof,A. Gem.secr., Kanaaldijk 329	206
Slooten, Jb. Bestelhuis Q. Snijders brandst. h.	239
Slotemaker, K. Fruith.	215
Vingerling's Levensmidd.bedrijf. Westfrieschedijk 317	237
Waal, Jb. de Kanaaldijk 250	203

Drie jaar later is er ondanks de bezetting van ons land door de Duitsers een uitbreiding van het aantal geabonneerden te zien. Het staatstelefoonbedrijf kon waarschijnlijk gewoon doorgaan met de uitbreiding van het interlokale netwerk.

Voor Koedijk werden in drie jaar tijd 11 nieuwe telefoon aansluitingen gerealiseerd. Twee abonnees verdwenen van de lijst en een enkele aansluiting werd overgenomen.

De nieuwe aansluitingen waren:

Butter, D.C. Café Kanaaldijk 227	232
Butter, Gebr. Aardappel-, groente- en fruithandel Kanaald. 75	208
Butter, W. Tuinbouwer, secr. tuinbouwver. de West, Koedijk 259	226
Covert, A. Brood- en banketbakkerij, Kanaaldijk 73	228
Dissel, K. Levensmidd.bedr. en dro., Kanaald. 333	220
Kalis, C.P. Brood- en banketb., Kanaald.167	231
Kramer, D. Levensmidd.,drog., Kanaaldijk 37	210
Kramer, Hzn., Jb. Veehouder., Kanaald. 336	201
Pesman, J.A. Burgemeester, Kanaaldijk 142	219
Regter, C.J. Groente- en fruithandel, Kanaaldijk 266	230
Stuffers, C. Hoofd der school, Kanaaldijk 273	233

De van naam veranderde nummers waren :

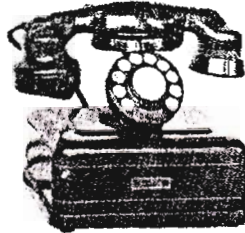
205	Nieuwland, P. Slagerij, Kanaaldijk 120
212	Rood, J. Brood- en banketbakker, Kanaaldijk 276
236	Schuit, J. Café-Restaurant, Kanaaldijk 283

Uit de lijst waren verdwenen:

Korver, P.	227
Slouten, Jb.	239

Tussen de jaren 1943 en 1950 was het aantal telefoonbezitters opgelopen met 13 tot 46 aansluitingen. Het voert te ver al de mutaties te beschrijven, maar het geeft wel een beeld van de ontwikkeling van de "moderne" tijd.

Ook de ontwikkeling van de middenstand komt via de telefoonboeken boven water.

Het netnummer van Koedijk veranderde van K2201 naar 02201 en omstreeks 1972 werd het gewijzigd in 02213. Waarschijnlijk veroorzaakt door de gemeentelijke herindeling met Alkmaar en Sint Pancras. Gedurende dat jaar werd er met twee netnummers gewerkt. In 1979 werd wederom een verandering doorgevoerd. Nu kreeg Koedijk hetzelfde netnummer als Alkmaar; 072, met een zes-cijferig abonneenummer. De laatste wijziging vond landelijk plaats, waarbij iedere klant een nummer kreeg met tien cijfers. Er werd door de PTT toen een speciaal omnummerboekje uitgegeven. Wat de uitbreiding van de telefoon betreft, ieder woonhuis heeft tegenwoordig een aansluiting. Bedrijven hebben nu een eigen centrale waar in de jaren vijftig een heel dorp mee moest doen. De mogelijkheden zijn onbeperkt. Vanaf de peuterschool is het al mogelijk "mobiel" te bellen met wie je maar wilt, want nagenoeg iedereen heeft wel een zaktelefoon bij zich om "bereikbaar" te zijn.

Koedijk anno 1900 met een drietal aansluitingen begonnen is honderd jaar later gegroeid tot meer dan 1200 aansluitingen en het is allemaal zo gewoon.

Bronvermelding:

Honderd jaar telefoon 1881-1981

Uitgave PTT Telecommunicatie

Archiefdienst KPN: diverse uitdraaien van telefoonboeken

Rubriek; *Wat wilt u weten*, publicatie in de Coedijcker Ban van November 1991 auteur J.P. Geus

Foto's Koedijk archief J. Bijpost

Foto's telefoons ; Stichting Het Nederlands Postmuseum 's-Gravenhage